

Autorka	Ewa Pohoska [ps. Halina Sosnowska]
Tytuł	<i>Schylek amonitów</i>
Wydawnictwo	„Dialog” 1968, nr 8, s. 25-35; [Wydawnictwo „Droga”]
Miejsce i rok wydania	Warszawa 1968; [Warszawa 1944]; sztuka napisana w 1943 r.
Gatunek	dramat polityczny, satyryczno-groteskowy
Słowa kluczowe	konspiracja, rewolucja, rozłam, socjalizm, wojna, wódz
Wątki obyczajowe	
Realizacje	[brak informacji]

Sztuka przedstawia w sposób satyryczny i groteskowy ideologiczne, moralne i praktyczne problemy socjalistycznych działaczy podziemia w czasie wojny, obnażając m.in. jałowość sporów między poszczególnymi organizacjami czy też niszczące walki o wpływy i władzę. Dramat należy uznać za przykład krytyki wewnętrznej – Pohoska należała do grupy młodych socjalistów skupionej wokół pisma „Płomienie”.

Dramat rozpoczyna się zebraniem działaczy partii „socjal-radykalnej”, wydającej periodyk „Naród i Wolność”, której przewodniczy Ryszard Tarlatan. Partią konkurencyjną wobec organizacji Tarlatana jest partia „radykal-socjalna”, wydająca pismo „Wolność w Narodzie”, którą z kolei kieruje Ogru Waligóra. Rozmowa działaczy ukazuje fikcyjność sporów ideologicznych dzielących obie partie – w gruncie rzeczy głoszą one takie same poglądy. W kolejnej scenie Epifania Honduras, żona Tarlatana, skarży się opętanemu polityką mężowi, że ją zaniedbuje i w ogóle nie interesuje się życiem rodzinnym. Następnie Epifanię skutecznie uwodzi Ogru – kobieta opuszcza Tarlatana, zabierając zresztą ze sobą tajne plany organizacji, które powierzył jej opiece.

Ogru przyprowadza do pokoju Tarlatana, który coraz bardziej obawia się zdrady wewnątrz własnej organizacji, uciekinierkę Natanę. Kiedy kobieta próbuje dopytać o istotę sporu ideologicznego między Tarlatanem a Ogru, dostrzegając zbieżność programów obu organizacji, Tarlatan nie potrafi udzielić jej konkretnej odpowiedzi i stwierdza, że to nie są sprawy dla kobiet. Wkrótce zawiązuje się spisek mający na celu oddanie władzy Ogru, a sam Tarlatan decyduje się odejść.

Oprac. Agata Łuksza